

Visitationstal i Sydöstra Jämtlands pastorat 3 mars 2024 i Brunflo församlingsgård

Kära vänner i Sydöstra Jämtlands pastorat, och i alla era 16 församlingar. Så givande och inspirerande det varit att möta er. Tack till alla som på olika sätt medverkat under visitationen, som omfattas av mer än själva visitationsveckan och mitt besök. Före mitt besök har statistik, dokument och annat material samlats in från er verksamhet och förvaltning. Utifrån detta underlag och de samtal som förts under visitationsveckan kommer vi att tillsammans med detta tal sammanställa ett visitationsprotokoll och en åtgärdslista som skickas till domkapitlet för behandling, till stiftsstyrelsen och stiftskansliet för kännedom och till kyrkorådet för åtgärdande. Stiftskansliets personal följer sedan upp visitationen i relation till åtgärdslistan och gör sedan efter det årliga uppföljningar fram till nästa visitation som sker om sex år.

Varför ska då stiftets församlingar visiteras? I Kyrkoordningens 57:e kapitel står det: *“Församlingarnas självstyre utövas inom ramen för kyrkans bekännelse och ordningar. Därför är de underkastade tillsyn från biskop och domkapitel”*. Ni verkar alltså både inom ramen för ert självstyre och inom den gemenskap som stiftet och trossamfundet Svenska kyrkan utgör. Visitationens uppdrag är att kvalitetssäkra er verksamhet och förvaltning så att den på ett långsiktigt hållbart sätt bedrivs med utgångspunkt från församlingens grundläggande uppgift och dess fyra aspekter gudstjänst, undervisning, diakoni och mission och i enlighet med Svenska kyrkans bekännelse och ordning.

I mitt tal vänder jag mig främst till er förtroendevalda och framförallt till kyrkorådet, eftersom ni har det övergripande styrelse-, förvaltar och arbetsgivaransvaret i pastoratet. Samtidigt angår det jag säger er alla. Som medlemmar i Svenska kyrkan delar alla döpta ansvaret för församlingens grundläggande uppgift, som vår kyrkas regelverk, vår stadga, Kyrkoordningen, uttrycker det.

Så, vad har jag då sett i faktaunderlaget och under mitt besök? Till att börja med vill jag säga att jag har imponerats stort av att ni så här tidigt i det nya pastoratets tillblivelse har kommit så långt i ert arbete med den nya organisationen. Detta är ingen lätt uppgift. De flesta nybildade pastorat behöver en eller två mandatperioder på sig för att börja kunna fungera på ett bra sätt.

Den allra tydligaste och viktigaste orsaken till att ni kommit så långt på så kort tid är er kloka kyrkorådsordförande och er lika kloka kyrkoherde och att ert kyrkoråd på ett gott och ansvarsfullt sätt ser till hela pastoratets bästa samt hanterar pastoratets styrning och ledning på ett föredömligt sätt. Nämligen att kyrkorådet i samverkan med församlingsråden och utifrån era olika ansvarsområden, styr verksamheten, det vill säga fattar beslut om vad som ska göras och att detta görs vid sammanträdesbordet. Medan kyrkoherden, och inte de förtroendevalda, utifrån denna styrning, leder anställda och ideella medarbetare i hur verksamheten och förvaltningen operativt ska bedrivas.

Särskilt imponerad är jag av ert arbete med alla församlingsråd och er församlingsrådsinstruktion. Här är ni på ett föredömligt sätt tydliga både med församlingsrådets obligatoriska

uppdrag och deras samhörighet och koppling till hela pastoratets verksamhetsplanering och det arbetsgivar- och förvaltaruppdrag som direkt åvilar kyrkorådet och därför styr församlingsrådets uppgifter och ansvarsområden. Denna tydlighet är en oslagbar framgångsfaktor. Jag uppmanar därför församlingsråden och särskilt deras ordföranden att följa denna instruktion och regelbundet rekapitulera den under era sammanträden.

Ni förtroendevalda följer också på ett föredömligt sätt det ansvar ni har inför er huvudman, det vill säga pastoratet, utifrån hur Kyrkoordningen reglerar ert uppdrag och ni tillåter därför heller ingen annan organisations agenda eller program att vara överordnad detta ansvar. Detta förhållningssätt i relation både till Kyrkoordningen, uppdraget och till samverkan mellan förtroendevalda och kyrkoherde och personal är en av de främsta framgångsfaktorerna för att få ett pastorat att fungera så optimalt som möjligt. Jag kan tydligt, efter mina snart tio år som biskop, se att i de pastorat/församlingar där vi ser problem och konflikter av större mått så är det just dessa faktorer och ansvarsområden som inte hanteras som det ska. Också i detta förhållningssätt och ansvarstagande är ni alltså mycket goda föredömen för församlingar och pastorat i vårt stift. Tack för det!

”

... ni är det pastorat som hittills jobbat bäst och klokast med pastoratsbildningen.

Allt detta sammantaget gör att jag i dag kan säga att ni är det pastorat som hittills jobbat bäst och klokast med pastoratsbildningen och dessutom hunnit längst på kortast tid. Ni har helt klart överträffat de enheter som jag nyligen berömt för att vara bäst. Så sträck på er!

Så några ord om er verksamhet och förvaltning. En verksamhet och förvaltning som överlag får med beröm godkänt. Detta tack vare en kunnig, hängiven och fantastisk personal och ideella medarbetare, något som också ni kyrkoråd och församlingsråd betonade i mina samtal med er under visitationsveckan.

Ett viktigt och omistligt arbete, både i relation till verksamhet och personal men också, och inte minst i mötet med allmänheten bedrivs av era administratörer och ansvariga för fastigheter och begravningsverksamhet. Tack för ert engagemang och ansvarstagande. När det gäller begravningsverksamheten vill jag dock uppmana er, och särskilt er arbetsledare, att noggrant läsa och följa de riktlinjer för begravningsverksamheten som pastoratet antagit, det gäller inte minst alla hänvisningar till de säkerhetsrutiner och föreskrifter ni måste följa. Ta gärna någon dag per termin då ni samlas och går igenom dessa.

Jag har också mött ett kommunikationsarbete som imponerar och går hand i hand med en genomtänkt och engagerad verksamhet som omfattar alla åldrar, barn, unga som äldre. I ert vidsträckt pastorat finns en mängd mötesplatser i församlingssalar och kyrkorum men även i allmänna lokaler i era samhällen och byar. I pastoratet finns också ett gott diakonalt förhållningssätt och arbete, kompetenta musiker och en rik musik och körverksamhet. Utifrån er svåra vakanssituation på prästsidan erbjuder ni ändå ett varierat och genomtänkt gudstjänst- och andaktsliv samt en god själavårdande inriktning, öppenhet och tillgänglighet.

Glesbygdens förutsättningar i allmänhet och vakanssituationen i synnerhet är utmaningar som ni dagligen måste hantera. Och det gör ni på ett bra sätt. Det känns säkert tungt och tröstlöst många gånger, men detta är tyvärr era förutsättningar, förutsättningar som ni också delar med flera pastorat både i vårt stift och andra stift i vår kyrka. Ni är inte ensamma med dessa utmaningar. Så här ser verkligheten ut för oss i dag. Därför vill jag uppmuntra er att se hur det som är ert uppdrag i dessa bygder, det som Kyrkoordningen beskriver som syftet

med församlingens grundläggande uppgift, att människor skall komma till tro och finna en kristen gemenskap, på bästa sätt ska kunna utföras utifrån just dessa förutsättningar. Jämför er inte med andra, se inte på andras resurser, utan fundera över hur ni på bästa sätt är kyrka just där ni är. Sydöstra Jämtlands pastorat är ert missionsfält och ni är missionärer-na. Hur behöver ni bygga era missionsstationer, både bildligt och ordagrant talat, för att ni på bästa sätt ska kunna sträva mot syftet med församlingens grundläggande uppgift? Er kallelse och ert uppdrag är ju att vara kyrka just där ni är.

Och det är ju ändå faktiskt så att ni redan nu är kyrka och gör en mängd fantastiska saker på de villkor som gäller i era bygder. Ert arbete med pilgrim, samiskt kyrkoliv, er samverkan med andra samhällsaktörer, institutioner, skolor och föreningar är vid sidan av all er övriga församlingsverksamhet goda exempel på detta. Kyrkan finns och räknas med på ett självklart sätt i era bygder. Jag vill uppmana er att verkligen se det och inte koncentrera er på det ni tycker att ni inte klarar eller hinner med.

Utifrån den redovisning av allt ni gör som jag fick vid mina möten med pastoratets ideella och med personalen så upplever jag att ni gör mycket mer än ni tror. Jag vill därför också uppmana er att i högre grad vara stolta över det ni är och gör. Mellan raderna i våra möten hörde jag ibland ett ”men” – ”men vi skulle kunna göra mer, samla fler, räcka till mer”. Så kan det vara, men innan ni gör det måste ni se, vara tacksamma och stolta över det ni redan gör. För det har ni all anledning att vara. Om ni är stolta så blir ni också per automatik välkomnande och rekryterande på ett sätt som bjuder in till deltagande, ansvarstagande och medlemskap. Så blir ni alla, var och en, de bästa ambassadörerna för Svenska kyrkan och era församlingar.

Så några ord om er ekonomiska ställning. Ni har ett disponibelt kapital beräknat i månader av kyrkoavgiftsnettot på 26 månader vilket är en bra bit högre än genomsnittet i stiftet. Det innebär att ni för närvarande har goda förutsättningar att klara era månatliga utbetalningar. Men detta till trots behöver även ni bädda för en mer resurssnål framtid.

Under åren 2012-2022 minskade medlemstalet i Sydöstra Jämtlands område med 18,7 procent och fram till 2030 beräknas ni, minska med ytterligare 20,7 procent. Om ni i relation till de minskade kyrkoavgiftsintäkterna, ökade lönekostnader och inflationen fortsätter med samma bemanning och fastighetsinnehav fram till 2030 kommer ni att minska ert kapital med i snitt 10 miljoner om året. Ni skulle dessutom utifrån era anläggningstillgångar och planerade investeringar i relation till minskade intäkter behöva öka ert målkapital väsentligt, vilket i sin tur också innebär ett mycket lägre disponibelt kapital.

Som ni förstår går denna negativa utveckling väldigt snabbt. Ni har god soliditet för närvarande och därmed också möjlighet att nu ta tag i detta. Pastoratsbildningen har, utslaget på alla enheter i pastoratet, inneburit ett bättre ekonomiskt läge på totalen och ni har både den viljan och klokskapen som behövs för att ni ska kunna ta tag i denna tuffa utmaning på ett gott sätt. Jag vet att ni nu börjar arbetet med lokalförsörjningsplanen som ett led i behovet av att rusta inför framtiden. Glöm i detta arbete inte bort att lokalförsörjningsplanen måste kopplas samman med den församlingsinstruktion ni också arbetar med. Jag vill också påminna om att ni noga bör se över vilka kostnader som kan belasta begravningsverksamheten. Dit hör bland annat utrymmen och arbetsmiljö för utrusning, maskiner och personal, så var inte rädd för att rusta den väl. Men även all information om begravningsverksamheten, i alla former och personalkostnaderna för detta skall också den belasta begravningsverksamheten.

” Kyrkan finns och räknas med på ett självklart sätt i era bygder. Jag vill uppmana er att verkligen se det ...

Hur bra ett pastorat än fungerar finns det alltid något som behöver åtgärdas. Det gäller också er och det kommer att framgå av åtgärdslistan och visitationsprotokollets bilagor. Där vill jag särskilt stryka under protokollet från inspektionerna av Kyrkobokföringen och de kyrkliga inventarierna, samt behovet av en genomgång och översyn av era gudstjänstagen-
dor.

Men för att sammanfatta: Jag är imponerad av er rika och breda verksamhet, av hur både verksamheten och ni förtroendevalda och er kyrkoherde på ett lojalt och klokt sätt i ert ansvarstagande, er organisation och styrning och ledning följer Kyrkoordningen. Jag är också tacksam för hur ni, trots era förhållanden och utmaningar, tar ansvar för församlingarnas möjligheter att utföra den grundläggande uppgiften. Stort tack för det ni är och gör! Fortsätt så och var stolta. Ni betyder mer än ni tror för era församlingar och bygder.

Som avslutning vill jag lyfta några rader ur dagens episteltext från Efesierbrevets femte kapitel: *Lev som ljusets barn – ljuset bär frukt överallt där det finns godhet, rättfärdighet och sanning.*

Vi är som kyrka och kristna kallade att i Jesus efterföljd vara världens ljus. Inte för att visa upp oss själva utan för att, som Jesus säger i Matteusevangeliet, lysa för människorna som ett vittnesbörd om Gud. Det är detta som är er kallelse som Svenska kyrkan i Sydöstra Jämtlands alla församlingar. På de villkor som finns här ska ni sprida det evangeliets ljus som Jesu kärleksbudskap är. För att hålla ljuset brinnande i era bygder och kyrkorum krävs inte i första hand att ni är många anställda, kyrkobesökare eller deltagare i era verksamheter. Men det krävs att någon i varje församling ber för bygden och representerar det kyrkan står för. Det är det allra viktigaste uppdraget för församlingsråden, men också för alla er som är medarbetare oavsett ni är ideella, förtroendevalda eller anställda.

Tillåt aldrig börens och det kristna livets ljus slockna i era bygder. De som bor och verkar här behöver det, inte som det var förr eller som ni önskar att det skulle kunna vara, utan just här och nu i era bygder och i vår tid med och trots de förutsättningar som finns. Och ni är ju inte ensamma, för det är ju inte ert ljus utan Guds ljus som skall brinna. I era bygder, med era utmaningar, här och nu, i vår tid är Gud är med er, för nu är Guds tid.

Gud välsigne er alla, Gud välsigne Sydöstra Jämtlands pastorat.

+Eva Nordung-Byström
Biskop i Härnösands stift
Svenska kyrkan

” Tillåt aldrig börens och det kristna livets ljus slockna i era bygder. De som bor och verkar här behöver det...

